

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-30>

ДО ПРОБЛЕМИ ЗАРПЛАТНИХ ОЧІКУВАНЬ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Шатілова О. С.

аспірант кафедри психології

*Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна*

К. Лебедева, топ-менеджер і кар'єрний інструктор наголошує, що жінки в середньому заробляють менше чоловіків, перебуваючи на аналогічних посадах. На основі власних спостережень практик зазначає, що чоловіки на співбесідах і при подальших переглядах зарплати ініціативніші, сміливіші та переконливіші, а жінки частіше картають себе за помилки та сумніваються, а також мають більше проблем із самооцінкою. Вони часто погоджуються на меншу зарплату, оскільки починають сумніватись у самій можливості знайти роботу [1]. Продовжуючи розвідки у цій площині, ми сформувавши гіпотезу, що у зв'язку з більшою амбітністю студентів чоловічої статі, вони продемонструють вищі стартові зарплати, ніж студенти жіночої статі.

Для перевірки гіпотези був проведений експеримент, метою якого було вивчення стереотипу сприйняття міжнародної спеціалізації як більш прибуткової (див. наші публікації з цієї теми [3]), проте гендерний аспект також був врахований, що представлено у вищезгаданій гіпотезі.

До нашої фінальної вибірки увійшло 337 осіб віком 17-22 років, $M=18.53$, $SD=1.096$. Серед студентів було 34.1% чоловіків. Працюючі студенти склали 52.2%. На першому курсі навчались 27.0% студентів, на другому 30.6%, на третьому 25.8%, на четвертому 16.6%. В експерименті взяли участь студенти-бакалаври денної форми, які навчались на спеціалізаціях «Маркетинг» ($N=109$), «Товарознавство та комерційна логістика» ($N=67$), «Митна справа» ($N=47$), «Товарознавство та організація зовнішньої торгівлі» ($N=29$), «Логістична діяльність» ($N=24$), «Торговельний менеджмент» ($N=24$), «Міжнародний маркетинг» ($N=23$), «Управління безпекою та якістю товарів» ($N=9$), «Економіка торгівлі» ($N=3$), «Категорійний менеджмент в ритейлі» ($N=2$). Експериментальний дизайн був

факторним. Кожен отримав лише одну проблемну ситуацію у формулюванні:

Проблемна ситуація № 1

Будь ласка, уявіть собі студента/студентку, що навчається на спеціалізації «Оптова та роздрібна торгівля». Уявіть, що **сьогодні** він/вона завершує навчання в університеті, отримує диплом бакалавра і йому/їй пропонується робота за спеціалізацією «Оптова та роздрібна торгівля». На Вашу думку, на яку **стартову зарплату** студент/студентка розраховував/розраховувала б? *Мається на увазі місячна зарплата, яку він/вона реально отримає на руки, незалежно від того, як зарплата виплачується – офіційно та/чи в конвертах.

Проблемна ситуація № 2

Будь ласка, уявіть собі студента/студентку, що навчається на спеціалізації «Міжнародна торгівля». Уявіть, що **сьогодні** він/вона завершує навчання в університеті, отримує диплом бакалавра і йому/їй пропонується робота за спеціалізацією «Міжнародна торгівля». На Вашу думку, на яку **стартову зарплату** студент/студентка розраховував/розраховувала б? *Мається на увазі місячна зарплата, яку він/вона реально отримає на руки, незалежно від того, як зарплата виплачується – офіційно та/чи в конвертах.

Для уникнення ефекту інфляції час фокусувався у теперішньому. Назва спеціалізацій одноразово виділялась темно-бордовим кольором. Ми використали підкреслення (для слова «сьогодні») та напівжирний шрифт. Для відповіді передбачався окремий рядок, де студенти вказували стартову зарплату (формулювання «Вкажіть суму у гривнях одним числом без пробілів»). Після цього студенти зазначали стать, вік, курс, зайнятість і середній бал.

Експеримент проводився у Київському національному торговельно-економічному університеті з 21 листопада до 01 грудня 2019 року на онлайн-платформі SurveyMonkey [4]. Ми запрошували студентів торговельного спрямування взяти участь у дослідженні під назвою «Уявна ситуація», яке було спрямоване на вивчення кар'єри в торгівлі. Дослідження подавалось без зазначення того, що вивчаються кар'єрні (зарплатні) стереотипи в торгівлі. Експериментатор надсилав посилання на дослідження старостам у Вайбері або Телеграмі, які далі пересилали його у свої академічні групи через відповідні месенджери. Участь була анонімною, безоплатною, добровільною, IP-адреси не фіксувались, повторні відповіді блокувались. Середня тривалість збору даних на одну особу 1 хв 22 с. Коефіцієнт завершення 100%.

Статистичний аналіз проводився в SPSS 26.0. та R 4.0.3. (пакет «WRS2»). Боксплоти будувались на VoxPlotR [2]. Було виявлено, що

непрацюючі студенти-торговельного спрямування вважають спеціалізацію «Міжнародна торгівля» більш високооплачуваною на порівняння працюючим студентам торговельного спрямування. На наш погляд, результат пояснюється тим, що працюючі студенти надають більшу цінність досвіду роботи, а не диплому.

Щодо висунутою гіпотези, для її перевірки використовувався робастий t-тест Юена для незалежних вибірок, із урізанням середніх значень на 20%, що позначено M_t . Усі статистичні допущення проведення тесту виконувались. Було виявлено, що незалежно від подання уявних ситуацій, студенти чоловічої статі торговельного профілю ($M_t=13355.07$ грн., $N=115$) демонстрували вищі стартові зарплати, ніж студенти жіночої статі торговельного профілю ($M_t=11694.03$ грн., $N=222$), різниця складала 1661.04 грн., 95% ДІ від 552.66 до 2769.43, $t_{\text{rob}}(134.42)=2.964$, $p=0.004$, $d=0.28$.

Гіпотеза підтверджена. Іншими словами, студенти чоловічої статі торговельного спрямування демонструють вищі стартові зарплати, ніж студенти жіночої статі торговельного спрямування. Вважаємо, це пояснюється більшою амбітністю чоловіків. Отриманий результат порушує проблему становлення та здійснення кар'єри жінками.

Зобразимо графічно отриманий результат на боксплотах з медіанами та урізаними середніми. Медіани позначені стандартно (горизонтальна риска всередині боксплоту), середні – плюсом.

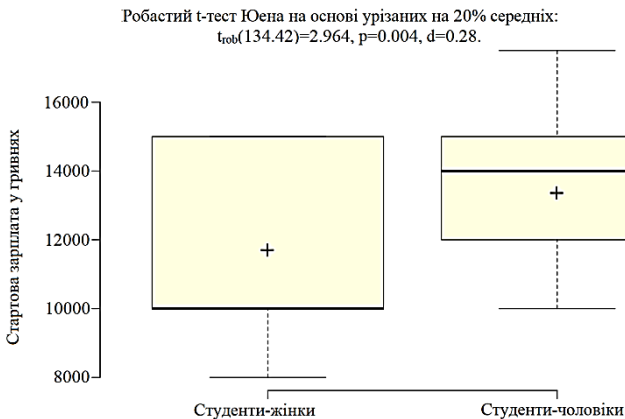

Рис. 1. Зарплатні очікування студентів чоловічої та жіночої статі торговельного спрямування

* Розроблено автором.

Література:

1. Лебедева К. Почему женщины зарабатывают меньше. *О карьере от Топ-менеджера (инстаграм-блог Марины Лебедевой)*. URL: https://www.instagram.com/p/CFq0ZTBI_Y3/?utm_source=ig_web_copy_link (дата обращения: 19.02.2021).
2. BoxPlotR: a web-tool for generation of box plots. URL: <http://shiny.chemgrid.org/boxplotr/> (date of access: 19.02.2021).
3. Oleksandra Shatilova. Profile. *Academia.edu*. URL: <https://knu-te-kiev.academia.edu/OleksandraShatilova> (date of access: 20.02.2021).
4. SurveyMonkey: survey platform. URL: <https://www.surveymonkey.com> (date of access: 20.02.2021).